

УДК 330.33.012+504:502.33

ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНИЙ БІЗНЕС ЯК РУШІЙНА СИЛА «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ

Галушкіна Т.П., Мусіна Л.О., Серницький В.В.

В статті розглядаються тенденції та важелі розвитку «зеленого» бізнесу в Україні. Запропоновано сценарій активізації державної політики в напрямі в сфері екологічного підприємництва.

Постановка проблеми. Здійснення стійкого розвитку вимагає нових форм фінансового співробітництва і нових способів фінансування проектів. При цьому важливу роль у фінансуванні природоохоронних заходів відіграє партнерство різних суспільних сегментів. Історично склалася така тенденція, що до останнього часу всі проблеми, зв'язані з екологією і розвитком, фінансувалися винятково за рахунок державних кредитів. Зараз усе більше уваги приділяється приватному сектору. Згідно з експертними даними, на сьогодні він має лівову частку у фінансуванні екологічних проектів. При цьому «зелена» індустрія або «зелені» сектори економіки покликані матеріалізувати нові джерела зростання, пов'язані з ефективним використанням природних ресурсів та екоефективних технологій, у екологічну продукцію та послуги, а, відповідно, у додану вартість та прибутки компаній, що займаються цією діяльністю. Сприяння їх розвитку та позелененню традиційних «коричневих» технологій і моделей ведення бізнесу становить центральне завдання державних стратегій переходу до більш «зеленої» економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема розвитку екологічного підприємництва в Україні входить до низки найбільш актуальних. Про це свідчить не лише огляд останніх наукових досліджень в цій площині, а й існуючі тенденції в еколого-нормативній сфері: прийняття Закону України «Про екоаудит» (червень 2004 р.), низки законодавчих актів, в тому числі постанов Кабміну, Верховної Ради, тощо. Між тим, до цього часу ні в законодавчій площині, ні в ракурсі наукових трактувань поняття «зелений» бізнес чітко ще не окреслено, тоді як досягнення стійкої рівноваги пов'язано з необхідністю проводити політику, засновану на принципі обережності, зв'язку бізнесу і природоохоронних заходів, що попереджають екологічну деградацію. Українські вчені визначають «зелений» бізнес як комерційну діяльність, спрямовану на отримання прибутку від продажу екологічних товарів і послуг, виробництво та надання яких передбачає застосування методів і технологій, що мінімізують інтегральний екодеструктивний вплив на довкілля, а їх використання сприяє створенню максимально екологічно сприятливих умов життя для споживачів як у коротко-, так і в довгостроковому періоді [2;1]. Економіка, в основу якої покладений

інноваційний тип господарювання, дозволяє створити значно більше можливостей для формування досконалих систем виробництва і споживання й забезпечити радикальне поліпшення еколого-демографічної складової економічної безпеки як важливого фактора підтримання сталого розвитку країни [3,11].

Таким чином, розвиток екологічного або «зеленого», бізнесу є стратегічним завданням для України, бо він має беззаперечні переваги та еколого-економічну направленість в контексті імплементації європейських вимог.

Формування цілей статті. Метою дослідження є огляд теоретичних та прикладних основ забезпечення розвитку «зеленого» бізнесу в умовах реалізації моделі «зеленої» економіки в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах бізнес може розвиватися за рахунок більш економічних витрат природних ресурсів та переходу на більш екологічні технології і продукцію знизити екологічне навантаження на довкілля. До того ж заохочення внеску капіталу в розвиток екологічного бізнесу дає можливість підприємцям шукати нові джерела ресурсів, розробляти ресурсозберігаючі технології, внаслідок чого є можливість отримувати конкурентні переваги на ринку.

Разом з тим «зелений» бізнес – це у першу чергу комерційна діяльність, спрямована на отримання прибутків. У короткостроковому періоді створення доданої вартості завжди буде мати більший пріоритет порівняно з пріоритетами зменшення впливу на довкілля та оптимізації використання ресурсів за інших рівних умов. Проте бажання зберігати та зміцнювати конкурентні позиції на ринках спонукає компанії до вибору довгострокових стратегій, які враховують перспективи розширення ринків для екологічних товарів та послуг, можливості впровадження та здешевлення новітніх еко-ефективних технологій, зменшення цін на енергоресурси з відновлюваних та альтернативних джерел. У стимулюванні цих процесів важливу роль відіграє державна екологічна політика країн, національні уряди яких через впровадження відповідних стандартів та регуляторних актів, розширення обсягів фінансових ресурсів на дослідження, розвиток і демонстрацію переваг нових технологій, зменшення субсидій на постачання і використання викопного палива як основного джерела забруднень забезпечують прогрес на шляху просування «зелених» реформ. Таким чином, за останніми дослідженнями, об'єм світового «зеленого» ринку має наступний вигляд (рис 1.).

Слід зазначити, що фінансування із державного бюджету на становлення та розвиток «зеленого» бізнесу є досить складним завданням. Отже, можна дійти висновку, що забезпечення становлення зеленого бізнесу в Україні як за рахунок самофінансування, так і державними коштами, є малоімовірним. Саме тому є велика необхідність залучення іноземного капіталу на розвиток «зеленого» бізнесу в нашій країні. Нині потенційними інвесторами в цьому напрямку можна вважати міжнародні

організації, що вже активно вкладають кошти в розвиток ЗБ в Україні (рис. 2.).

Зазначене свідчить, що загальний внесок іноземних інвесторів у розвиток «зеленого» бізнесу в Україні становить 2 419 млн. грн. [4].

Вкладення таких значних фінансових ресурсів у вітчизняний ЗБ свідчить про те, що цей інвестиційний напрям є привабливим для інвесторів і має достатню норму прибутку. Згідно міжнародної класифікації до зеленого бізнесу входять три групи компаній [10]:

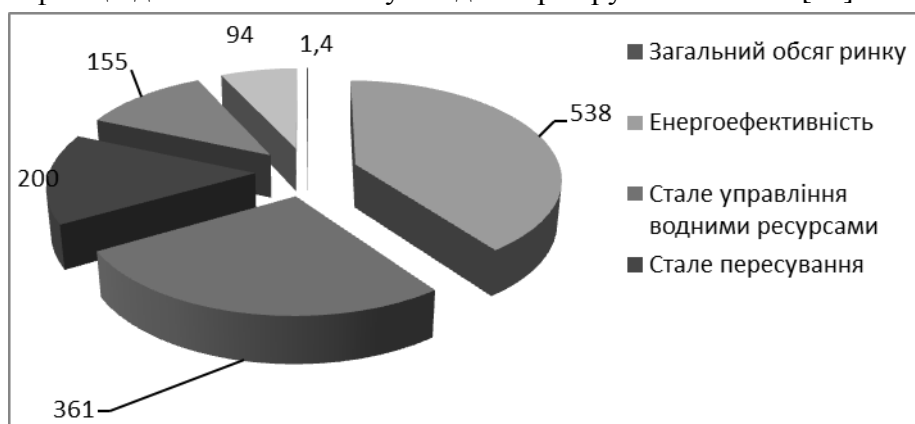

Рис. 1. Об'єм світового зеленого ринку, млрд. € [7]

➤ компанії, діяльністю яких направлена на виробництво екологічних товарів та послуг (традиційний «Сектор екологічних товарів та послуг»);

➤ компанії, які впроваджують ресурсоефективні та більш чисті технології, беручи до уваги сталий розвиток («зелені» компанії/підприємства);

➤ всі інші фірми, які вживають ряд заходів щодо підвищення ефективності процесу або змінюють свій імідж.

Впровадження зеленого бізнесу в Україні сприятиме вирішенню багатьох еколого-економічних проблем, що нині стримують економічне зростання в країні. На думку фахівців [6] становлення цього напрямку діяльності може забезпечити низку економічних вигод, як-от: створення нових робочих місць; збільшення надходжень до бюджету за рахунок зростання кількості підприємств та обсягів виробництва; вихід на нові світові ринки збуту, де ще не сформувалися конкурентні відносини, тощо. До того ж впровадження зеленого бізнесу сприятиме надходженню іноземного капіталу у вітчизняну економіку. Нині в нашій країні найбільш розвинутими є такі напрями зеленого бізнесу: виробництво біопалива; виробництво сонячних панелей; виробництво паливних гранул із відходів (пеллет); виробництво електроенергії на міні-ТЕС; вітрова енергетика.

Зауважимо, що в Україні активно розвиваються ті напрями зеленого бізнесу, що вже мають розроблені й затверджені на законодавчому рівні нормативно-правові засади діяльності. Досить активно розвиваються також напрями ЗБ, орієнтовані на експорт. Інші

сфери «зеленого» бізнесу перебувають на етапі заснування через брак фінансових ресурсів, відсутність нормативно-правового підґрунтя та неефективність державної екологічної політики.

Рис. 2. Іноземні інвестиції в розвиток «зеленого» бізнесу в Україні у розрізі інвесторів, млн. євро [4]

Однак, формування поняття «зеленого» бізнесу, уточнення класифікації видів діяльності з виробництва та постачання екологічних товарів і послуг, розроблення інструментарію сприяння ефективнішому використанню ресурсів та зменшенню негативному впливу виробництва на довкілля ще остаточно не завершено.

Ідеологія «зеленого» бізнесу добре вписується у потребу покращення стану навколишнього середовища, забезпечуючи одночасно і економічний розвиток. Тобто для того, щоб вирішувати ці проблеми сьогодення при збереженні високого рівня якості довкілля необхідно зробити ставку на озеленення промисловості. Цей аргумент було чітко визначено в основних стратегічних документах на міжнародному та регіональних рівнях, і наразі визначаються шляхи реалізації планів створення сприятливих умов і стимулів для озеленення підприємств.

Після сплеску економічної кризи, озеленення економіки було визнано міжнародними організаціями та країнами, що розвиваються, як шлях до відновлення, що дозволяє не тільки відновити темпи зростання до кризового рівня, але й збільшити їх [5].

Наприклад, у відповідь на фінансову та економічну кризу, в жовтні 2008 року Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) закликала до «Нової глобальної зеленої угоди» з метою «відновлення світової економіки та підвищення зайнятості, з одночасним прискоренням боротьби зі змінами клімату, деградацією навколишнього середовища та бідності». Була оголошена Ініціатива «зеленої» економіки, призначена «для надання допомоги урядами в «озелененні» економіки шляхом перебудови та переорієнтації політики, інвестицій і витрат на ряд секторів,

таких як екологічно чисті технології, відновлювані джерела енергії, послуги водопостачання, «зелений» транспорт, управління відходами, «зелені» будівлі та стале сільське господарство й лісництво» [7].

У червні 2009р. міністри Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) прийняли Декларацію про «Зелене зростання», яка орієнтована на максимізацію соціальної та екологічної користі фінансових пакетів, які розробляються для виходу країн-членів з фінансової кризи [8]. Копенгагенська угода щодо запобігання змінам клімату, запропонована в грудні 2009 року, посилила хвилю «зеленої» економіки, закликаючи до низьковуглецевого зростання та низьковуглецевої економіки.

У грудні 2009 року Генеральна Асамблея ООН прийняла рішення включити до програми Конференції ООН зі сталого розвитку у 2012 р., також відомою як «Саміт Землі Ріо +20», «зелену» економіку як одну із ключових тем.

Причиною такого оптимізму на думку фахівців [12] є, перш за все, величезні суми інвестицій, які йдуть до різних сегментів екологічних товарів та послуг і те, що під час кризи, коли більшість галузей економіки показувала тенденції до спадання, цей сектор лише сповільнив зростання, із збереженням позитивних тенденцій. Так, глобальний рейтинг країн світу Doing Business 2013 (за підсумками 2012 року) за показником створення ними сприятливих умов ведення бізнесу наведено у таблиці 1.

Існує достатньо доказів того, що «зелений» бізнес буде значно зростати. HSBS та Deutsche Bank вважають, що через десять років «зелені» інвестиції в сектор енергетики перевищать \$500 млрд. на рік – більше, ніж аерокосмічна та оборонна промисловість разом взяті, – а чистий енергетичний ринок сягне обсягів \$2 трлн [7]. Ринок ЄС та прийняття цілей 20/20/20 (а саме, зменшення викидів парникових газів щонайменше на 20% у порівнянні з рівнями 1990р.; збільшення частки енергії, що отримується з відновлювальних джерел, до 20% від загального споживання; і збільшення енергоефективності на 20%) [9] також створили новий імпульс.

Одним із механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки є екологічне підприємництво, яке являє собою багатогалузеву сферу підприємницької діяльності, що може забезпечувати не тільки екологічний, а й значний економічний ефект у загальнодержавному масштабі. В ЄС створено потужний ринок екологічних робіт, товарів і послуг, який охоплює майже всі стратегічні напрями сталого розвитку:

- зміна нестійких моделей виробництва і споживання (ресурсозберігаючі технології та техніка, природоохоронне обладнання);
- сприяння екологічно чистішому виробництву;
- сприяння ефективному і безпечному поводженню з відходами, зведення їх обсягів до мінімуму;
- підвищення якості навколишнього природного середовища, відтворення порушених екосистем, ландшафтів;
- сприяння розвитку системи екологічних оцінок, екологічного аудиту, інжинірингу, маркетингу;

- страхування екологічної відповідальності, екологічних ризиків.

Через екологічне підприємництво залучаються значні обсяги природоохоронних і природовідтворювальних інвестицій. Обсяг екологічного ринку вимірюється обсягом загальнолюдського марнотратства: 80 % товарів викидають через непотрібність після одноразового використання, а значна частина іншої продукції не відпрацьовує увесь визначений термін. Більша частина енергії, води витрачається ще до того, як їх отримано: ми сплачуємо за них, а вони не дають жодної користі. Розвиток екологічного ринку залежить від формування суспільного попиту на екологічні роботи, послуги, товари, обладнання, технології, здорове якісне навколишнє природне середовище. Це спільне завдання відповідальність державної, громадської і підприємницької систем і екологічного управління.

Більш «прозора» і конкретизована екологічна політика, системний аналіз й оцінка масштабів і структури регіональних екологічних ринків сприяють посиленню попиту на екологічні товари та послуги.

Екологічне підприємництво – це переважно малий і середній бізнес, який потребує спеціальної підтримки. Цей бізнес повинен мати рівні права з великим бізнесом у доступі до кредитів і фінансів. Звичайна висока відсоткова ставка на кредити не сприяє розвитку екологічного підприємництва.

Переважає рівень розвитку екологічного підприємництва - місцевий. Трапляються непорозуміння й неузгодженості дій місцевих органів влади і підприємницької спільноти. Правова база розвитку екологічного підприємництва недосконала і потребує розвитку механізмів підтримання і стимулювання.

В Україні створені правові підстави для підтримання екологічного підприємництва. Однак, багато малих і середніх підприємств у сфері екологічного бізнесу потребують підтримання й зміцнення.

Що стосуються проблем зеленого бізнесу, то вони стали більш реальними з дня проведення Саміту Землі в Ріо-де-Жанейро 1992р. Проголошення сталого розвитку як шляху виживання людської цивілізації у світлі наростаючих глобальних проблем, таких як зміни клімату, зростання населення, виснаження природних ресурсів та забруднення довкілля, вимагає безпрецедентних за масштабом та величиною зусиль. Прийняття та впровадження екологічних норм, усунення екологічно шкідливих субсидій на використання ресурсів, підвищення цін на енергоносії та сировину стимулювали технологічне оновлення галузей, спрямованих на скорочення свого негативного впливу, що отримало назву *озеленення бізнесу*, а компанії стали називатися *зеленими підприємствами* або екологічно відповідальним бізнесом. Одночасно ці процеси призвели до динамічного та стрімкого зростання кількості компаній, що пропонують товари і послуги, які дозволяють збільшити ефективність використання ресурсів, покращення поводження з відходами та мінімізацією шкоди навколишньому середовищу. Ці підприємства з'явилися

Таблиця 1.

Рейтинг країн світу щодо умов ведення бізнесу [2.]

Країна	ейтинг ведення бізнесу	Регстрація підприємств	Отримання дозволів на будівництво	Підключення до електромережі	Регстрація власності	Кредитування	Захист інвесторів	Оподаткування	Міжнародна торгівля	Забезпечення виконання контрактів	Дозвіл на неплатоспроможність
Сінгапур	1 (1; 1)	4	2	5	36	12	2	5	1	12	2
Гонконг	2 (2; 2)	6	1	4	60	4	3	4	2	10	17
Нова Зеландія	3 (3; 3)	1	6	32	2	4	1	21	25	17	13
США	4 (4; 4)	13	17	19	25	4	6	69	22	6	16
Данія	5 (5; 5)	33	8	14	6	23	32	13	4	34	10
Грузія	9 (16;17)	7	3	50	1	4	19	33	38	30	81
Латвія	25 (21;31)	59	113	83	31	4	70	52	16	24	33
Вірменія	32 (50)	11	46	101	4	40	25	108	107	91	63
Казахстан	49 (47;58)	25	155	80	28	83	10	17	182	28	55
Польща	55 (62;59)	124	161	137	62	4	49	114	50	56	37
Беларусь	58 (69;91)	9	30	171	3	104	82	129	151	13	56
Румунія	72 (72;65)	68	129	168	72	12	49	136	72	60	102
Молдова	83 (81;99)	92	168	161	16	40	82	109	142	26	91
Російська Федерація	112 (120;124)	101	178	184	46	104	117	64	162	11	53
Україна	137 (152; 149)	50 (112; 118)	183 (180; 182)	166 (169;169)	149 (166; 165)	23 (24;21)	117 (111; 108)	165 (181; 181)	145 (140;136)	42 (44; 44)	157 (156; 158)
Центральноафриканська республіка	185 (183;183)	170									

в усіх секторах економіки, і згодом стали називатися «*сектором екологічних товарів та послуг*» або «*зеленим бізнесом*» (ЗБ).

Процеси пошуку ефективних регуляторів у цій області, їхнього оптимального поєднання почалися в 60 — 70-і роки, коли екологічні проблеми різко загострилися. Країни з ринковою економікою реагували на таке загострення створенням централізованих адміністративних систем управління охороною навколишнього середовища. Акцент робився на законодавчі обмеження шкідливих впливів на довкілля, державне нормування і контроль, а також санкції. Найважливішим принципом прийнятих законів з охорони природи став принцип «забруднювач платить», введений Організацією економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) у 1972 році.

Надалі 80-і роки ознаменувалися спробами широкого використання економічних регуляторів для стимулювання природоохоронної діяльності. Сьогодні у світі в цій площині нараховується понад 80 різних економічних інструментів. В охороні навколишнього середовища склався своєрідний симбіоз з адміністративних і ринкових механізмів. Однак, пошук оптимальних еколого-економічних регуляторів продовжується.

У промислово розвинутих країнах основні результати природоохоронної діяльності (у першу чергу на виробничому рівні) усе більше визначаються розвитком таких недержавних підприємницьких видів природоохоронної діяльності, як екологічний аудит, екологічний менеджмент та екологічне страхування. На сьогодні цей напрямок підприємницьких ініціатив ще недостатньо розвинутий.

Здійснення стійкого розвитку вимагає нових форм фінансового співробітництва і нових способів фінансування проектів. При цьому важливу роль у фінансуванні природоохоронних заходів відіграє партнерство різних суспільних сегментів. Історично склалася така тенденція, що до останнього часу всі проблеми, зв'язані з екологією і розвитком, фінансувалися винятково за рахунок державних кредитів. Зараз усе більше уваги приділяється приватному сектору. Згідно з експертними даними, на сьогодні він має лівову частку у фінансуванні екологічних проектів.

Фінансові організації, що приділяють увагу питанням охорони навколишнього середовища, можуть зіграти важливу посередницьку роль у створенні підприємств, що відповідають концепції стійкого розвитку.

Відносно невеликі фінансові інвестиції можуть серйозно вплинути на економічну й екологічну діяльність за допомогою організації спільних підприємств і вкладу акціонерного капіталу. Це може бути:

- допомога в підготовці реалістичного проекту інвестицій;
- сприяння в оформленні заявки на одержання кредиту в комерційних банках;
- надання додаткових гарантій, необхідних для одержання кредитів малими підприємствами, що не володіють достатнім кредитним забезпеченням;

- здійснення контролю за витратою кредитних коштів разом з банком, що надає кредит;
- консультації з питань організації, адміністрування, фінансів, управління витратами і штатом виробництва, маркетингу, охорони природи;
- інші спеціалізовані послуги, наприклад бухгалтерське забезпечення, факторинг і т.д.

Приватні інвестори могли б ще більш сприяти стійкому розвитку, однак необхідні подальші зміни в правовій і організаційній діяльності, у тому числі щодо:

- кількісного і якісного удосконалювання інформації про діяльність компанії по охороні навколишнього середовища;
- доступу інвесторів до постійної бази екологічних даних, безпеки виробництва й інших показників; впровадження вимог більш повного висвітлення екологічних проблем у звітах компаній;
- відповідальності інвесторів за вирішення природоохоронних задач відповідно до їх офіційно заявленої політики, критеріям інвестування і дослідницьких ініціатив;
- використання стимулів особистої зацікавленості для заохочення вкладень у компанії, що приділяють увагу природоохоронній діяльності (наприклад, системи податкових пільг).

Оцінка екологічної небезпеки з погляду інтересів підприємців може допомогти урядам і компаніям виробити реальний курс, що забезпечив би природну рівновагу і відповідав би інтересам бізнесу.

Підтримка екологічного вектору розвитку суспільства сама по собі є недостатньою, оскільки навіть зелене економічне зростання може стати шкідливим, якщо воно лише сприятиме збільшенню і так не збалансовано високого рівня споживання природних ресурсів. Таким чином, «Зелений Новий курс», що проголошений ЮНЕП в 2009 р.[7] має бути чимось більшим, ніж технологічною платформою для екологічної промисловості. Він повинен керуватися баченням того, як має виглядати зелена модернізація промисловості в довгостроковому аспекті.

Для розвитку малого та середнього екологічного бізнесу та поліпшення умов його діяльності уряду необхідно:

- спеціальними фінансовими та кредитними важелями стимулювати виробництво екологічних товарів та розвиток сфери екологічних послуг;
- стимулювати ефективний попит на екологічну продукцію і послуги насамперед політикою державних закупівель. Забезпечувати полегшений доступ підприємствам, що виробляють екологічну продукцію, до послуг, що надаються урядовими структурами; безпосередньо брати участь в маркетингу і демонстрації зразків екологічних технологій;
- сприяти «озеленінню» банків (наприклад, впроваджувати програми оцінки банками впливу проектів на навколишнє середовище або врахування необхідності інвестицій в охорону навколишнього середовища). Як відомо, розробка екологічного блоку питань є дуже

важливою для отримання кредитів міжнародних фінансових інститутів, зокрема ЄБРР;

- видавати періодичний інформаційний бюлетень, що містить постійно оновлювальну інформацію про можливості для проектів, розвитку природоохоронного законодавства, а також національний каталог «Зелені сторінки», який включає перелік екологічних підприємств і виробленої ними продукції і послуг, відкрити відповідну сторінку в Інтернеті. До відома, таку інформацію по інших країнах, зокрема Чехії, Угорщині, Польщі, Словаччині, можна отримати з виданого регіональним екологічним центром «Довідника екологічного бізнесу» для країн Центральної та Східної Європи, по Росії - з недавно виданих «Зелених сторінок»;

- створювати спільні екологічні підприємства із західними компаніями і покращувати експортні можливості: місцеві компанії краще знайомі з умовами та правилами місцевих ринків, а зарубіжні більш досвідчені в області маркетингу та менеджменту, володіють великим доступом до фінансових ресурсів і сучасними технологіями;

- формувати додаткові цільові фонди для інвестування екологічної індустрії, які б сприяли забезпеченню відповідних підприємств стартовим капіталом і фінансуванню їх на ранніх стадіях розвитку, або ж виділяти для цього частину вже існуючих урядових фондів, наприклад, фондів розвитку підприємств, для фінансування постачальників екологічних товарів та послуг.

Висновки. Стимулювання розвитку «зеленого» бізнесу в Україні є важливим аспектом формування ринку екологічних послуг, при цьому необхідно забезпечити економіко обґрунтований план дій в цій площині із застосуванням вимог законодавчо-нормативної системи, а також основних світових тенденцій в забезпеченні екологічної безпеки.

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що впровадження «зеленого» бізнесу в Україні є інноваційним, прибутковим та перспективним напрямом економічної діяльності. Але його розвиток стримує відсутність фінансування. Саме тому на сучасному етапі постає завдання пошуку інвестиційних ресурсів для розвитку вітчизняного «зеленого» бізнесу.

Література

1. Формування ринку екологічних послуг в форматі розвитку «зеленої» економіки / За науковою редакцією д.е.н., проф., Заслуженого економіста України Т.П. Галушкіної. – Одеса - ІПРЕЕД НАН України, 2012. – 264с

2. Маслюківська О.П. Еколого-трудова податкова реформа – механізм для модернізації національної економіки / О.П. Маслюківська // мат.міжнар.конф. Шляхи та інструменти модернізаційного прориву економіки України. – Одеса: ІПРЕЕД НАНУ, 2010. – С. 420-422;

3. Караева Н. В. Комплексна оцінка ефективності механізмів екологічного регулювання, спрямованих на забезпечення сталого розвитку

території: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.08.01 «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» / Н. В. Караєва. - Суми, 2005. - 19 с.

4. Зелений глобальний рейтинг країн світу легкості ведення бізнесу Doing Business 2013– Київ, 2012. – С. 173-185

5. Запровадження принципів «Глобального зеленого курсу» у модель економічного розвитку України [Буркинський Б.В. академік НАН України, д.е.н., проф., Галушкіна Т.П. д.е.н., проф., Мусіна Л.О. к.е.н. та інші] / За науковою редакцією академіка НАН України, д.е.н., проф. Б.В. Буркинського. Наукова доповідь - Одеса - ІПРЕЕД НАН України. – ПП «Підприємство Фенікс», 2012. – 48 с

6. Жарова Л. Екологічне підприємство та екологізація підприємства: теорія, організація, управління: монографія Л. В. Жарова, Є. Ю. Какутич, Є. В. Хлобистов; за ред. акад. Б. В. Данилишин. – Суми: Університетська книга, 2013. – 240с.

7. UNEP. The Green Economy Initiative. <http://www.unep.org/greenec7>

8. OECD. Declaration on Green Growth. <http://www.oecd.org/dataoecd/>

9. European Commission. (2010) Europe 2020: a European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, [COM(2010) 2020], –37p. http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

10. Ernst & Young. Comparative Advantage and Green Business. – London. – 2008. –р.80., р.5.58/34/44077822.pdf

11. «Зелена» стратегія регіону : монографія / [Буркинський Б.В., Галушкіна Т.П., Реутов В.Є. та ін.]; за наук. ред. Буркинського Б.В., Галушкіної Т.П.; НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. – Саки: ПП «Підприємство Фенікс», 2011. – 448 с.

12. Національна політика «зеленого» зростання в Україні / Галушкіна Т.П., Мусіна Л.О., Хумарова Н.І. – Одеса – ІПРЕЕД НАН України, 2012. – 272с.

Abstract

Galushkina T., Musina L., Sernitskyi V.

Ecologically-oriented business as the driving force of "green" economy

The article deals with trends and leverages the development of "green" business in Ukraine. Was proposed a script activation state policy towards entrepreneurship in the field of environmental.